

93. Perjantaina 10 päivänä syyskuuta 1993

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

1) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1992 2230

Kertomus n:o 5
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö
n:o 17

Esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 94 rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen käsitteiksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi 2234

3) Ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 30 laiksi vinyylkloridiverosta 2237

4) Asetus 12 päivältä heinäkuuta 1993 Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Haitia koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä (A 5) 2239

5) Asetus 28 päivältä kesäkuuta 1993 kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksueroista (A 6) ,,

6) Valtioneuvoston päätös 23 päivältä kesäkuuta 1993 sokerin tullin ja tuontimaksun väliaikaisesta muuttamisesta (VNP 1) ,,

S.

7) Valtiovarainministeriön päätös 23 päivältä kesäkuuta 1993 maahan tuodun rakennussementin perushinnasta ja lisätullista (MP 1) 2239

S. 8) Valtiovarainministeriön päätös 23 päivältä kesäkuuta 1993 maahan tuodun ahvenen ja kuhan sekä niiden fileiden perushinnasta ja lisätullista (MP 2) ,,

9) Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 1992 (K 10) ,,

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho E., Alaranta, Alho, Andersson, Dromberg, Halonen, Hautala, Helle, Jansson, Jokiniemi, Juhantalo, Kemppainen, Kivelä, Koski, Laaksonen, Laukkanen V., Laurila, Lehtinen, Lehtosaari, Liikkanen, Myller, Mäkelä, Niinistö, Nikula, Näsi, Pekkarinen, Pelttari, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Rehn E., Rinne, Saapunki, Stenius-Kaukonen, Suhola, Tennilä, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Vistbacka ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Hautala ja Alho.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat E. Aho,

Halonen ja E. Rehn sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alaranta, Andersson, Jansson, Jokiniemi, Kivelä, Koski, Laaksonen, Lehtinen, Lehtosaari, Niinistö, Nikula, Näsi, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Tuomioja, Turunen, Törnqvist ja Väyrynen sekä kuluvan kuun 14 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Juhantalo ja 17 päivään virkatehtävien vuoksi ed. S. Pietikäinen.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan syyskuun 7 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 120—124 ja 127—134, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 413, 415, 416, 418 ja 421. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Ed. Riihijärven eduskuntaryhmä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että ed. Riihijärvi on 8 päivänä syyskuuta 1993 päivättyllä kirjeellään ilmoittanut eduskunnan puhemiehelle, että hän on mainitusta päivästä lukien eronnut Suomen Maaseudun Puolueen eduskuntaryhmästä ja perustanut Suomalainen rintama -nimisen eduskuntaryhmän.

Valiokuntien jäsenet

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytävät vapautusta edustajat Louvo ja Mattila valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä, ed. Lahtinen valtiovarainvaliokunnan varajäsenyydestä ja puolustusvaliokunnan jäsenyydestä sekä ed. Saastamoinen talousvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomuksia.

Anomuksiin suostutaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että mainittujen valiokuntien täydennysvaalit toimitetaan ensi tiistain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaaleja varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskustansliaan viimeistään ensi tiistaina kello 11.

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan jäsenet

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Tiuri vapautusta Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali toimitetaan ensi tiistain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskustansliaan viimeistään ensi tiistaina kello 11.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1992

Ainoa käsittely
Kertomus n:o 5

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 17

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 17.

Keskustelu:

Ed. **Laine:** Rouva puhemies! Eläkehakemusten hylkäysprosenttien suuruus on herättänyt ihmettelyä vuosien ajan. Tämä koskee kaikkia eläkejärjestelmiä ja siten myös kansaneläkejärjestelmää. Vaikka kukaan ei tunnusta annettua lääkehoitoa ja vakuutuslaitoksille tiukennettuja ohjeita eläkehakemusten käsittelyssä, hylkäysprosenttien kasvu on huimaava.

Ei siis ihme, että esillä olevassa Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomuksessa kiinnitetään huomiota mm. työkyvyttömyys- ja

varhaiseläkkeiden hylkäysprosenttien suuruuteen ja niiden syihin. Valtuutetut ilmaisivat huolestuneisuutensa korkeista hylkäysprosentteista, jotka naisten kohdalla ovat vielä huomattavasti miesten hylkäysprosentteja korkeammat. Valtuutetut mainitsivat esimerkkinä, että vuoden 1992 kolmannen neljänneksen yksilöllisten varhaiseläkkeiden ennakkopäätösten hylkäysosuus naisilla oli peräti 47,9 prosenttia.

Välttämätöntä on, että syyt erityisesti Kansaneläkelaitoksen ja työeläkelaitosten työkyvyttömyyseläkkeiden hylkäysprosenttien voimakkaaseen nousuun kiireellisesti selvitetään ja ratkaisukäytäntöä oikaistaan, kuten sosiaali- ja terveysvaliokunta mietinnössään esittää. Valiokunta korostaa erityisesti yksilöllisiä varhaiseläkehakemuksia ja korostaa myös vaaraa kansalaisten epätasa-arvoiseen asemaan joutumisesta, ellei ratkaisukäytäntöä oikaista.

Sekä eläkehakemusten suuret hylkäysprosentit että suuntautuminen eläkeikien korottamiseen ovat väärää politiikkaa. Näyttää siltä, että eläkepolitiikka ollaan maassamme alistamassa suhdannepolitiikan välineeksi ottamatta huomioon työolosuhteiden ja stressin haitallisia vaikutuksia kansalaisten terveydentilaan. Erittäin vastuuttomalta tällainen politiikka tuntuu ajankohtana, jolloin maassa on laajamittainen työttömyys ja nuoret, terveet, hyväkuntoiset ihmiset odottavat työpaikkojen avautumista.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnittää mietinnössään huomiota siihen, että Kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuksien rahoitus on turvattava kestäväällä ja vakaalla tavalla. Vaatimus rahoituksen riittävydestä on luonnollisesti oikea, vaikka maamme erällä tavalla takaperoinen eläkepolitiikka onkin johtamassa siihen, että peruseläkejärjestelmän osuus on selkeästi putoamassa ja työeläkejärjestelmien osuus vielä voimakkaammin kasvamassa. Varsin aiheellisena pidän sosiaali- ja terveysvaliokunnan vaatimusta valtion ja kuntien tasa-arvoisemmasta asemasta eläketurvan rahoittamisessa sekä työvoimavaltaiten pienyritysten toimintaedellytysten parantamisesta. Missä muutoin viiptyvät hallituksen toimenpiteet sosiaaliturvamaksujen porrastamisesta pienyrityksiä suosivalla tavalla?

Täysin kohtuuton on myös se maksurasitus, joka kohoavan TEL-maksun muodossa kohdistuu palkansaajiin vieläpä siten, että mitä enemmän maksat TEL-maksua, sitä pienemmän eläkkeen tulet aikanaan saamaan. Niille, jotka edelleen puhuvat kattamattomien eläkemenojen suuruudesta TEL-eläkejärjestelmän osalta, muistuu

perustuslakivaliokunnassa kuullusta Eläketurvakeskuksen edustajan asiantuntijalausunnosta, jonka mukaan tämän jälkeen eli siis eduskunnassa jo tapahtuneen lain käsittelyn jälkeen ei ole huolta eläketurvan rahoituksesta, siis TEL-järjestelmän ja ilmeisesti LEL-järjestelmän osalta. Työttömyys saattaa tässä suhteessa tehdä merkittävän loven myös työeläkkeiden rahoitukseen. En tiedä, onko kukaan tehnyt laskelmia siitä, paljonko 500 000—600 000:n työttömyys merkitsee vajausta eläketurvan rahoitukseen.

Viime kesäkuun tilastojen mukaan työttömyistä oli yli 55-vuotiaita 70 500 ja yli 50-vuotiaita 40 000. Luvut ovat kasvaneet nopeasti ja kasvavat edelleen. Tämä tosiasia ajankohtaistaa vasemmistoliton eduskuntaryhmän sen lakialoitteen toteuttamisen, jossa ehdotettiin väliaikaisen luopumiseläkejärjestelmän toteuttamista ja työttömyyseläkeikärajan määrittämisestä 55 vuodeksi. Terveydelle vaarallisissa ja raskaissa ammateissa työtätekevien eläkerajaa tulisi alentaa 55 vuoteen. Tällaisia ammattiryhmiä ovat mm. metsurit, nosturinkuljettajat ja sukeltajat.

Totean tässä yhteydessä, että ehdotin tätä tarkoittavan toivomusaloitteeni hyväksymistä viime kesäkuun 22 päivänä pidetyssä eduskunnan istunnossa, mutta ehdotukseni hylättiin äänin 100—23, siis 23 puolsi ehdotustani, tyhjää äänesti 40 ja poissa oli 36 edustajaa.

Lopuksi totean, arvoisa puhemies, että on suorastaan kohtuutonta, että hallitus ensi vuoden talousarvioesityksessään lähtee siitä, että eläkeläisiä voidaan rangaista lukuisilla maksujen korotuksilla ja kuitenkin jättää eläkkeiden indeksikorotus maksamatta. Kun raippaverot piti poistaa, hallitus keksi uuden kolme penniä äyriä kohti -sosiaaliturvamaksun perimisen tänä vuonna eläkeläisiltä. Hallitus ehdottaa tämän maksuosuuden perimistä myös ensi vuonna ja lisäksi kansaneläkevakuutusmaksun perimistä eläkeläisiltä yksi penni äyriä kohti, eli tämä eläkeläisiin kohdistuva sosiaalimaksurasitus kasvaa ensi vuonna pennillä.

Eläkeläisten ostovoimaa tulee vielä leikkaamaan jo päätetty kiinteistövero ja mahdollisesti toteutuva arvonlisävero sekä valtionosuuksista johtuvat kuntien veroäyrien ja maksujen korotukset, mutta näihin asioihin voimme palata budjetin, talousarvion, lähetekeskustelussa ensi viikolla tarkemmin.

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! Kun aina jälkijättöisesti käsittelemme eri toimintakertomuksia, kuten nytkin vuodelta 92, niin asiat

viime vuosina ovat niin oleellisesti muuttuneet, että ne eivät aiheuta itessään enää keskusteltavaa. Paljon oleellisempaa Kansaneläkelaitoksen kohdalla olisi tänä päivänä keskustella sen nykyyhetkestä, organisaatiomuutoksesta, palvelujen keskittämisestä Kansaneläkelaitokseen ja sen rahoituksesta ja mahdollisista säästämis-toimista. Mutta meillä on sitä varten valittu Kansaneläkelaitoksen valvojiksi Kansaneläkelaitoksen valtuutetut, jotka hoitavat eduskunnalle kuuluvaa tehtävää.

Arvoisa puhemies! Juuri tästä asiasta haluan mainita. On erittäin kyseenalaista, kun Kansaneläkelaitosta koskevat muutokset ja Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus tulevat sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyyn ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenistä valtaosa on Kansaneläkelaitoksen valtuutettuja. Siis he valvovat omaa toimintaansa, ottavat kantaa omiin töihinsä, suunnitelmiinsa sekä tekoihinsa Kansaneläkelaitoksen valtuutettuina. Tämä aiheuttaa jopa käytännön vaikeuksia, mm. nyt käsiteltävän toimintakertomuksen käsittely jouduttiin moneen kertaan järjestelemään minuuttiaikataululla, jotta viimeisetkin varajäsenet, jotka eivät olleet jääneitä asian käsittelyssä, saatiin paikalle.

Tämä on ristiriita, jonka toivon ajan myötä poistuvan. Kukaan ei voi olla oman työnsä valvoja, ja kukaan ei voi olla muodostamassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan sisällä erillistä Kela-puoluetta.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puisto kyllä puuttui erittäin tärkeään asiaan eli siihen, missä kaikissa elimissä kansanedustajat voivat olla mukana perustyönsä ohella vaarantamatta kykyä käsitellä asioita puolueettomasti. Tämä on yksi esimerkki siitä ja tarkoittaa sitä, että kansanedustajan on pakko jäädä itsensä käsittelemästä omaan tehtäväänsä kuuluvia asioita, kun hän ahnehtii liian paljon asioita tämän talon ulkopuolelta.

Eivätkä Kelan valtuutetut ole tietenkään ainoat. Meillä on pankkipuolue tässä eduskunnassa. Meillä on valtionyhtiöiden hallintoneuvoston jäseniä tässä eduskunnassa. Samat henkilöt päättävät täällä kansalaisten puolesta esimerkiksi osakepääoman korotuksesta. Minusta tämä on väärää politiikkaa. Kyllä kansanedustajan moraalinen täytyisi nyt tässä suhteessa herätä samalla tavalla kuin ovat ministerit joutuneet tai on pakotettu luopumaan oman tehtävänsä ohella pidetyistä sivuviroista.

Yleisradio on toinen asia. Tarvitaanko siellä sellaista hallintoneuvostoa, vaikka se onkin eduskunnan alainen, jossa kansanedustajat istuvat ja sitten tulevat tänne saliin ja päättävät yleisradiolaista? Kyllä nyt pitäisi tässä asiassa vihdoin kansanedustajien moraalinen ja kellojen kilkattaa, mihin kaikkeen voi tämän työn ohella osallistua.

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän ed. Puiston huoli siitä, että on vaikea käsitellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa Kelan toimintaa koskevia kertomuksia ja vastaavia siitä syystä, että niin moni on Kelan valtuutettu, on mielestäni täysin aiheellinen. Silloin tietysti täytyy katsoa eduskuntaryhmiin päin ja miettiä, miksi esimerkiksi muut kansanedustajat eivät ole kiinnostuneita Kelan asioista kuin ainoastaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet, jotka muutoinkin käsittelevät hyvin paljon sellaisia asioita, jotka liittyvät Kelan toimintaan. Parempi olisi todella, että laajemmin kansanedustajia olisi mukana muistakin valiokunnista tai muita kansanedustajia kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnasta, jotta asioiden käsittely ei olisi näin vaikeaa kuin ed. Puisto kertoi. Tämä tilanne, minkä hän toi esiin, oli todella totta keväällä.

Mitä tulee ed. Ukkolan puheenvuoroon ja osittain myös ed. Puiston puheenvuoroon Kela-puolueesta tai esteellisyydestä tutkia, toisaalta pitäisin aika mahdollisena meidän seurata Kelan toimintaa yksityiskohtaisemmin, mikäli siellä ei nimenomaan eduskunnan edustajia eli kansanedustajia olisi todella lähemmin tutustumassa toimintaan. Pelkästään valiokunnan kautta uskoakseni tämä valvontatehtävä ei olisi mahdollista, joten tältä osin minusta estettä ei ole siihen, että kansanedustajat ovat myös Kelan valtuutettuja. Todellakin se voi muodostua ongelmaksi, jos siellä on lähes pelkästään sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseniä. Toki tiedän hyvin, että Kelan valtuutettujen puheenjohtaja ei ole sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen.

Ed. Hautala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Kuuskoski (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kansaneläkelaitoksen hallinnosta ja Kansaneläkelaitoksen toiminnan valvonnastahan on keskusteltu hyvin pitkään ja on ollut myös erilaisia malleja, miten tätä kokonai-

suutta uudistettaisiin. Mutta eduskunnassa on ollut hyvin vahva yksimielisyys siitä, että Kansaneläkelaitoksen toiminnan pitää olla eduskunnan valvonnassa, ja eduskunta on päättänyt ratkaisuun, että suurin osa valtuutetuista on ollut kansanedustajia. Onko tämä oikein tai väärin, niin siitä tietysti voidaan olla monta mieltä.

Jos lähdetään siitä, että Kansaneläkelaitos on eduskunnan valvonnassa, niin minusta on aika luonnollista, että silloin ainakin merkittävä osa valtuutetuista on kansanedustajia. Asettaako eri valiokunnissa toimiminen sitten minkälaisia esteitä, niin sitä on varmasti eduskuntaryhmissä syytä pohtia, ja uskon, että on välttämätöntä tätä isoakin kysymystä käsitellä. Mutta tähän asti on ollut ilmeisiä etuja siitä, että Kelan toiminta on ollut eduskunnan valvonnan alaisista.

Mutta yleensä tähän valvontaan, olen siinä ed. Ukkolan kanssa samaa mieltä, pitäisi paneutua aivan toisella tarmolla ja huolella kuin tähän asti, enkä tarkoita yksinomaan Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintaa tai halua nimetä tässä yksittäisiä elimiä, mutta yleensä tämmöiseen valvontatoimintaan tässä yhteiskunnassa on suhtauduttu kovin välinpitämättömästi ja ehkä ei ole pidetty sitä kovin tärkeänä. Kuitenkin se on hyvän toiminnan yksi tärkeä edellytys.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tarkentaa, että puheenvuorossani en kritisoinut sitä, että kansanedustajat toimivat Kelan valtuutettuina, vaan näen sen erittäin tärkeänäkin, koska Kansaneläkelaitos on eduskunnan valvottava laitos. Mutta se, mitä halusin kritisoida, on se, että samat ihmiset toimivat Kansaneläkelaitosta koskevien lakien käsittelijöinä valiokunnassa ja valmistelijoina valtuutettuina ja mahdollisesti vielä oman toimintakertomuksensa käsittelijöinä, jolloin he sitten joutuvat itsensä jäävämmään, mutta eivät joudu jäävämmään itseään silloin, kun käsitellään Kansaneläkelaitosta koskevia lakeja, ja tämä on ristiriitaista. Minusta Kansaneläkelaitoksen valvontaa ja Kansaneläkelaitokseen pehymistä tulee laajentaa eduskunnassa huomattavasti sosiaali- ja terveysvaliokunnan ulkopuolelle, koska aivan selvää on, että mikäli on ollut pitkään valtuutettuna Kansaneläkelaitoksen asioita käsittelemässä, on jo osittain sitoutunut johonkin ratkaisuun, kun lakiesitykset tulevat valiokuntaan.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan päinvastoin kuin ed. Puisto

minä kyllä kritisoin tällaista kansanedustajien liiallista osallistumista tämän talon ulkopuoliseen työskentelyyn. Minusta kaikkein tärkein ratkaisu valvonnan tehostamiseen, mitä ed. Kuuskoskikin puheenvuorossaan ja varmasti ed. Puistokin tarkoitti, on, että eduskuntaan perustetaan uusi valiokunta, valvontavalio-kunta, jonka tehtäviin kuuluvat nimenomaan tällaiset asiat. Silloin päästään turhanpäiväisistä hallintoneuvostoista ja silloin kansanedustajilla tässä omassa tiettyssä valiokunnassaan on tietty rooli ja he tietävät, mitä he tekevät, eivätkä sen jälkeen toimi kahdessa roolissa: ajamassa oman yrityksensä tai laitoksensa asiaa eduskunnassa.

Ed. S k i n n a r i: Arvoisa puhemies! Kansaneläkelain mukaan valtuutettujen tulee valvoa eläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa, ja useinhan valtuutettujen kertomuksessa ja sen käsittelyssäkin keskustelu menee siihen, että esitetään uusia lakeja ja epäkohtien korjaamista, kun tärkein tehtävä tietysti eduskunnassa ja sosiaali- ja terveysvaliokunnassakin on se, että katsotaan, miten 12 valtuutettua ovat hoitaneet tehtävänsä. Valtuutettujen tehtävä on taas valvoa johtajistoa ja lisätyn hallituksen toimintaa niin, että kaikki on tapahtunut oikein ja lait pantu täytäntöön sillä tavoin kuin eduskunta on edellyttänyt.

Periaatteessahan tämä järjestelmä on ihan hyvä. Minusta on tärkeätä, että valtuutetut ovat nimenomaan kansanedustajia, itse olen ollut valtuutettu. Mutta kun minusta tuli viime kaudella sosiaalivaliokunnan puheenjohtaja, jäin siitä pois juuri sen vuoksi, ettei tule tätä ongelmaa, minkä ed. Ukkola toi esille. Tärkeätä on, että nimenomaan on kansanedustajia. Siellä on ollut aikanaan myös entisiä kansanedustajia, mutta into näiden asioiden hoitamiseen ei välttämättä ole silloin yhtä suuri ainakaan teoreettisella tasolla kuin on kansanedustajilla silloin, kun he todella hoitavat tehtävänsä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa näitä asioita on kyllä käyty läpi, kuten valiokunnan mietintö osoittaa. Nimenomaan olemme halunneet kuulla valtuutettujen puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa ja sen, mitä te olette oikein tehneet tässä tehtävässänne viime kaudella, ja tarkastelleet asiaa tästä näkökulmasta eikä niin, miten lakeja pitäisi muuttaa.

Ed. Alho merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Kun on kuunnellut tätä keskustelua, tässä on puhuttu niitä sun näitä, mutta kaikkein oleellisimman asian otti esille ed. Laine ensimmäisessä puheenvuorossaan, asiaan myös kiinnitin huomiota niin kuin monta kertaa aikaisemminkin täällä viime tiistain istunnossa.

Suurin ongelma ja epäoikeudenmukaisuus yhteiskunnassa on siinä, että eläkettä hakevat eivät ole samassa asemassa. Olen käyttänyt usein sitä vertausta, että vaikka ihmisellä ei olisi päättä lainkaan ja sen todistavat useatkin virkalääkärit maakunnasta, niin kun Kansaneläkelaitoksen lääkäri toteaa, että kyllä sillä täytyy pää olla ja kyllä sen täytyy pystyä työhön, se on sillä siisti. Tällä puolella on epäoikeudenmukaisuus, josta tässä salissa on seitsemän vuoden aikana puhuttu ja tähän on haluttu kiinnittää huomiota, mutta koskaan ei tapahdu mitään tällä puolella.

Toivoisin, että ne kansanedustajat, jotka ovat näissä tehtävissä, joskus ottaisivat tämän asian kyllin tiukasti kiinni. Minä vielä jopa väitän niinpäin, että kansanedustajien taholta on se ongelma, että eläkkeitä saavat sellaiset ihmiset, joilla on tietynlainen poliittinen suojelu. Ne, jotka kuuluvat väärään puolueeseen tai väärään ryhmittymään, eivät saa eläkettä. Tämä on suuri epäoikeudenmukaisuus: Tarpeettomia eläkkeitä on myönnetty, mutta sellaisille ihmisille, joilla ei ole mitään poliittista suojelua, ei myönnetä eläkettä, vaikka heillä ei olisi päättä lainkaan.

Ed. Kuuskoski: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi on aivan oikeassa siinä, että tämän päivän eläkepolitiikkaan liittyy hyvin suuria epäkohtia. Yksi niistä on se, että kaikki eivät ole samassa asemassa ja selkyprosentit ovat nyt kasvaneet erittäin korkeiksi. Niiden syytä on pyritty selvittämään, ja syyt eivät varmasti kaikki ainakaan ole minun tiedossani vielä.

Mutta niiden syytöksien vuoksi, joita ed. Aittoniemi sanoi — että täällä on jokin poliittinen suojelujärjestelmä — minä pyytäisin, että hän esittäisi jotakin tukea näiden syytösten perusteiksi, koska ne ovat aika kovat syytökset, joita puheenvuorossanne sanoitte.

Yksi ongelma on edelleen se, kun meillä on eri eläkejärjestelmiä, yhteistyö ei riittävästi toimi. Tulee aika hankalia arviointierimielisyyksiä, jos ajattelemme Kansaneläkelaitosta ja muita eläkejärjestelmiä, ja tämä hyvin usein johtaa aika hankalaan lopputulokseen. Mutta minusta se suurin epäkohta on se, minkä ed. Laine otti esille, että eläkepolitiikkaa käytetään tässä tilan-

teessa suhdannepolitiikkana, ja se ei tietysti eläkettä hakevan kannalta ole oikeudenmukainen lähtökohta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys n:o 94 rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen käsitteviksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Laine: Rouva puhemies! Tämä tuli nyt vähän äkkiä. Minä toivoin nimenomaan, että eduskunnan juristijäsenet olisivat käyttäneet tästä asiasta puheenvuoroja. Ymmärrän sen kyllä juristeillekin vaikeaksi, sillä tämä kirjahan on tavattoman paksu, tosin hyvin mielenkiintoinen sisällöltään. Se on todella tärkeä asiakirjaehdotus rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen toiseksi vaiheeksi. Vaikka en ole juristi, niin sanon kuitenkin tässä lähetekeskustelussa muuttaman mielipiteen tähän asiaan liittyen.

Mielestäni tässä on kysymys todella merkittävästä ja kauaskantoisesta asiakokonaisuudesta. Siksi esittäisin lakivaliokunnalle sellaisen ehdotuksen, että tämän asian jatkokäsittelyssä järjestettäisiin esimerkiksi sellainen julkinen kuuleminen, johon kaikki kansanedustajat, julkinen sana ja asiantuntijat voisivat osallistua, valottaa tämän laajan kokonaisuuden eri puolia. Tai mikäli ns. julkinen kuuleminen ei tulisi kyseeseen, niin olisi esimerkiksi sellainen seminaari, jossa tämän asiakokonaisuuden kaikkia puolia käsiteltäisiin.

Niin kuin sanoin, mielestäni tämä on hyvin tärkeä ja mielenkiintoinen kokonaisuus. Tässä käsitellään erittäin keskeisiä, erittäin tärkeitä asioita: suhteita ulkovaltoihin, maan turvallisuutta, valtiopetosasioita, vaalirikoksia, sodankäyntirikoksia, tietokonerikoksia, ihmisoikeuksien loukkaamista, syrjintää, kiihotusta kansanryhmiä vastaan. Puhutaan Suomen itsenäisyyden ja itsemääräämisoikeuden turvaamisen kysymyksistä ja niitä koskevista uhista taikka rikoksista, ulkopoliittisen luottamusaseman

väärinkäyttämisestä, puolueettomuusmääräysten rikkomisesta. Puhutaan rikoksista poliittisia oikeuksia vastaan. Puhutaan rikoksista terveyttä vastaan, siis terveydenvaarantamisrikoksista, ympäristörikoksista, työturvallisuusrikoksista jne. Tässä vain joukko niistä nimikkeistä, joiden asiasisältöä perusteluissa ja pykälissä käsitellään. Haluaisin kuitenkin, vaikka aion puhua nyt lyhyen puheenvuoron, kiinnittää huomiota tämän valmistelun eräisiin kummallisuuksiin.

Hallituksen esityksen perusteluissa selvitetään, mitä Euroopan neuvosto on sanonut esimerkiksi tietokonerikoksista. Täällä kerrotaan, mitä Oecd:n piirissä on lausuttu, mitä Geneven sopimus edellyttää. Mainitaan täällä YK:kin. Mutta yhtä ei mainita, vaikka kysymys on valtioista, Suomen ulkopuolisista elimistä, niin kuin äsken viittasin. Se yksi, johon ei lainkaan viitata ja josta ei mitään puhuta, on Euroopan yhteisö ja Euroopan liitto. Miten se kysymys on asetettava nyt esillä olevan rikoslainsäädännön pykälää käsiteltäessä? Esimerkiksi sivulla 41 puhutaan siitä, että joku aikoo ”saattaa osan valtakuntaa vieraan vallan alaiseksi tekee teon, jolla aikomus toteutetaan tai sitä yritetään”. Samalla sivulla puhutaan myös teoista, joilla yritetään rajoittaa Suomen itsemääräämisoikeutta. Eivätkö Euroopan liiton tapauksessa tule juuri tällaiset kysymykset pohdinnan kohteiksi? En kuitenkaan mistään kohdasta löytänyt tämän problematiikan käsittelyä millään lailla.

Sivulla 42 hallituksen esityksen perusteluissa puhutaan ulkopoliittisen luottamusaseman väärinkäytöstä, johon ”voisi syyllystyä se, jonka tehtävänä on Suomen puolesta solmia kansainvälinen sopimus tai neuvotella sen ehdoista vieraan valtion kanssa”. Eikö Euroopan liitto ole vieras valtio tai valtioliitto, miten nyt halutaan sanoa, tai joku voi sanoa liittovaltio? En minä tässä nyt sano, että joku on tekemässä jotakin rikollista tässä asiassa, mutta eikö tämän asian pohdinta jollakin lailla olisi hallituksen esityksen perusteluihin pitänyt sisältyä?

Sivulla 43 puhutaan siitä, että valtiollisella itsemääräämisoikeudella tarkoitetaan ehdotetussa lainkohdassa Suomen suvereenisuutta suhteissaan ulkovaltioihin ja oikeutta muista valtioista riippumattomalla tavalla käyttää ylintä valtaa omien rajojen sisällä. Miten on tämän mahdollisuuden käyttö, jos Suomi liittyy Euroopan liittoon? Ei tätä pohdita tässä. Tosin täällä hallitus itsekin sanoo, että tätä täysivaltaisuutta ei voi ihan entiseen tapaan ymmärtää.

Sitten sivulla 44 puhutaan uskollisuusveloitteesta, joka on Suomen kansalaisella. Perusteiluissa sanotaan mm. näin: ”Rikossäännös sisältää sen, että Suomen kansalaisella on uskollisuusveloitte Suomea kohtaan riippumatta kulloisestakin oleskelupaikastaan”. Tämä on totta kai täysin oikea vaatimus. Mutta EY:n nykyiset säännöt ja Euroopan liiton säännöthän sanovat, että komission päätös on salainen. Siitä ei saa puhua. Siitä ei saa kertoa, ei saa ottaa ohjeita, ei saa edustaa sitä maata, mistä on lähtöisin. Kuten sanoin, en ole juristi, joten voin myöntää sen, että juristit löytävät aina kiertoteitä, mutta maallikkona tulee mieleen asioiden ehkä liiallinenkin yksinkertaistaminen. Minä ymmärrän tämän niin, että tämä uskollisuusveloitte taitaa muodostaa ristiriidan niille, jotka Suomen nimeäminä Euroopan yhteisön komissiossa tai valmisteluelimissä kenties aikanaan ovat mukana, koska, niin kuin kaikki tietävät, nehan ovat salaisia päätöksiä ja siellä nimenomaan sanotaan, että komissiossa ei saa edustaa mitään muuta kuin Euroopan yhteisöä.

Lopetan tämän kirjan siteeraamisen, kun tässä on sivuja melkein 600. Viittaatan kuitenkin siihen, että Euroopan yhteisöstä, Euroopan unionista ja esimerkiksi Maastrichtin sopimuksesta, johon pääministeri ja varapääministeri ovat sitoutuneet, ei ole mitenkään täällä tuotu esiin, miten ne on ymmärrettävä tämän lainsäädännön valossa.

Ehkä vielä saan viitata yhteen yksityiskohtaan. Sivulla 65 puhutaan poliittisista työtaisteiluista. Niihin suhtaudutaan aika lailla torjuvasti, kielletään siis sellaiset taistelut, joilla yritetään vaikuttaa eduskuntaan, valiokuntaan, valtioneuvostoon. Saatoin sanoa vähän liikaa, ehkä sitä ei aivan kielletä, mutta ainakin perusteluissa siihen otetaan kantaa.

Vaikka olen eduskunnassa monta kertaa ihmetellyt sitä, että Suomen lainsäädäntö on ennakkoharmonisoitu ajatellen sitä mahdollisuutta, että Suomi on EY:n jäsen, ja olen vähän polemisoinut sitä vastaan, niin kun tämän kysymyksen tässä heitin esiin, miksi näitä asioita ei ole otettu millään tavoin huomioon, haluan muistuttaa siitä, että tietämäni mukaan oikeusministeriö antoi jo vuonna 1989 vai oliko se vuonna 1990 sellaiset ohjeet, että lainsäädäntöä valmisteltaessa tulee ottaa huomioon integraatiokehitys, ja jos joltakin osin poiketaan EY:n direktiiveistä, niin se pitää perustella. Totean vain tässä yhteydessä, että tätä ohjetta ei ainakaan tämän lain valmistelussa ymmärtääkseni ole toteutettu.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! En ole ehtinyt tutustua tämän laajan esityksen sisältöön tarkemmin, mutta se on aika lailla hajanainen verrattuna esimerkiksi siihen ensimmäisen osan uudistukseen, jota olin lakivaliokunnassa käsittelemässä edellisen eduskunnan aikana.

Tällä nyt ei ole lakivaliokunnan puheenjohtaja Lax läsnä, mutta tuli vähän huonoja kokemuksia lakivaliokunnan käsittelystä sikäli, että siellä ei tarpeeksi syvällisesti pureuduttu asiaan. Sitä vähän niin kuin pintaliitona hoideltiin aivan viimeisiin viikkoihin asti, kunnes sitten hirveällä kiireellä piti saada valiokunnan mietintö valmiiksi. Silloin tehtiin lakipykälän säätämässä monia suuria virheitä, joita on jouduttu jälkepäin korjaamaan. Sen vuoksi tällaisen kokonaisuuden hedelmällinen eteenpäin vieminen vaatii valiokunnalta ja sen puheenjohtajalta aika perusteellista syventymistä ja sillä tavalla, että asiassa edetään ajan mukaan eikä sillä tavalla, että viimeisinä päivinä ryhdytään riitelemään tietyistä pykälistä sen mukaisesti, kuinka itse katsoo, ja sitten tehdään joitakin kompromisseja. Eihän lakipykälissä voi tehdä kompromisseja, vaan pitää pyrkiä säätämään paras mahdollinen lainsäädäntö. Kokemus viimeksi ensimmäisen osan käsittelystä lakivaliokunnassa oli peräti negatiivinen. Uskon, että muutkin silloisista lakivaliokunnan jäsenistä tämän myöntävät. Sen vuoksi pitää tehdä selvä toimintasuunnitelma, kuinka asiassa edetään, ettei tule liian kiire lopussa.

Oikeusministeri Pokka: Arvoisa rouva puhemies! Koska kysymyksessä on näinkin laaja lakiesitys, joka lähtee lakivaliokunnan käsitteelyyn, niin ehkä ihan muutama sana saatteeksi.

Hallituksen esitys rikoslain toiseksi osittaisuudistukseksi on todella iso joukko rikoslain lukuja. Ehkä se teitä edustajatovereita lohduttaa, jos voin sanoa, että enää yhtä laajaa lakiesitystä rikoslain kokonaisuudistuksen nimessä ei eduskuntaan aiota tuoda. Tällaisen esityksen läpivieminen, ymmärrän sen täysin, on lakivaliokunnalle iso urakka.

Esitys oli itse asiassa valmiina jo toista vuotta sitten, mutta sitä on vuoden verran hallituspuolueiden kansanedustajien ja ministereiden voimin yritetty käydä hyvin huolellisesti läpi. Se muuttui kyllä tässä käsittelyssä ensinnäkin siltä osin, että kun siinä nyt on systematisoitu rikoslain lukuja, niin esimerkiksi perinteisten väkivaltarikosten osalta on palattu vanhoihin rangaistusmaksimeihin. Murhasta tulee edelleen elin-

kautinen, ja näitä säännöksiä on yritetty tutkia hyvin tarkkaan, että niissä pysyttäisiin vanhalla ja kuitenkin kohtuullisen turvalliseksi koetulla linjalla.

Uudistusesitykseen sisältyy muutamia merkittäviä periaatteellisia uusia kannanottoja, joista ehkä tärkeimmät liittyvät lukuihin, jotka koskevat ympäristörikoksia. Sehän on uusi rikoslain 48 luku, ja siihen sisältyy ehdotus yhteisösakosta. Sekään ei ole periaatteessa kovin suuri muutos, koska meillähän kilpailulain puolella jo tunnetaan tällainen yrityksille määrättävä sakko lähinnä kilpailurikkomuksista. Siellä se on sidottu liikevaihtoon. Se voi olla enimmillään 10 prosenttia liikevaihdosta. Se vastaa eurooppalaista käytäntöä. Tässä ollaan eräisiin määrättyihin rikostyyppeihin ottamassa tällaista yrityskohtaista sakkojärjestelmää uutena rangaistusmuotona. Siinä ajattelutapa kulkee niin, että esimerkiksi ympäristörikoksissa, jotka liittyvät vesistöjen pilaamiseen tai eräisiin muihin, on havaittu, että yrityksen johdon haastaminen paikalliseen alioikeuteen ei ole johtanut kovin korkeisiin rangaistuksiin, ja kuitenkin yritys on saattanut rikollisella toiminnalla hankkia itselleen taloudellista etua. Kannattaa mainita, että tällainen uusi asia tulee eduskunnan linjattavaksi.

Ed. Laine kävi aika mielenkiintoisella tavalla läpi maanpetosrikoksia ja valtiollisia rikoksia koskevaa lainsäädäntöä. Siinähän ei ole kovin suuresti poikettu nykyisistä säädöksistä, joten joidenkin osalta joutuu katsomaan vanhoja perusteluita. Kuitenkin äskeisestä puheenvuorosta jäi mieleeni se viimeinen kannanotto, jossa pohdittiin, mihin asti Suomen kansalainen on uskollinen. Se kuitenkin koski muistaakseni sotaan yllyttämistä, että se on aika erikoisesta paikasta haettu. En löydä siitä välttämättä yhteyksiä integraatioprosessiin.

Kaiken kaikkiaan näin suuri uudistus vaatii varmasti pitkäköön ajan myös lakivaliokunnalta. Olemme laskeneet, että ensi vuosi täytyy varata eduskuntakäsittelyyn. Ehkä uudistus voisi tulla voimaan vasta vuoden 95 alusta, eli näin pitkällä aikataululla on oikeusministeriönkin puolella tähän suhtauduttu.

Ed. Seivästö: Arvoisa puhemies! Pysyin puheenvuoron ed. Laineen puheenvuoron johdosta. Hän kiinnitti hyvin keskeisellä tavalla huomiota siihen, mitä mahdollinen EY-jäsenyys Suomelle tuo mukanaan. Mutta uskollisuudesta komission tasolla Suomelle eikä EY:lle on hyvä

muistaa, että EY:n piirissä on ilmeisesti valmistella sellainen ajatus, että komissiota tullaan selvästi pienentämään, jolloin pienille maille ei enää omaa komissaaria riitäkään, vaan pienet maat vuorottelevat, jolloin EY:n piirissä suurten valta entisestään kasvaa ja pienten maiden vaikutusvalta entisestään vähenee.

Ed. Laine: Rouva puhemies! Kun en ehtinyt pyytää ministerin puheenvuoron johdosta vastauspuheenvuoroa, niin totean, että ministeri oli viimeisessä huomautuksessaan täysin oikeassa. Minä olin lukenut otsikon Suomen itsemääräämisoikeuden vaarantaminen. Se on nimittäin tuon kohdan ensimmäinen pykälä. En havainnut, että siihen väliin tuli 2 §:n otsikko Sotaan yllyttäminen. Tämäkin todistaa sen, että tässä ei ole ehtinyt oikein tarkkaan kaikkea lukea.

Ed. Vähänäkki: Arvoisa puhemies! Rikoslain kokonaisuudistuksen yksi johtava periaate on ollut ja hallitus on nimenomaan sitä tarjonnut jatkuvasti, että rikoslain kokonaisuudistukseen pyritään kokoamaan kaikista erityislaeista siellä olevat kriminalisoinnit. Nyt kuitenkin esimerkiksi perustuslakivaliokunnassa on käsiteltävänä jätelaki, johon sisältyy nimenomaan ympäristörikoksia. Minkälaisista logiikkaa tämä edustaa, kun kuulin varsinkin, että oikeusministeriö on antanut siitä myönteisen lausunnon ympäristöministeriölle, joka asian on tuonut esille?

Oikeusministeri Pokka: Arvoisa rouva puhemies! Ilmeisesti jätehuoltoalassa on eräitä sääätämisympäristöön liittyviä ongelmia, jotka valiokunnassa ovat pohdittavana. Mutta ympäristörikoksia koskeva uudistushan on tullut eduskunnalle vasta nyt eli jätehuoltolain antamisen jälkeen, ja kyllähän tarkoituksena on, niin kuin esityksestä voidaan lukea, että myös jätehuoltoasioita koskevat asiat on otettu rikoslain yleisiin säännöksiin, joten varmasti yhtenäistämistä tarvitaan. Tällaisia ongelmia varmasti jatkossakin tulee esille, että huomataan, että erityislainsäädäntö, jota muu ministeriö valmistele, ja yleinen rikoslainsäädäntö pitää yhteensovittaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

3) Ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 30 laiksi vinylikloridiverosta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Lakialoitteeni liittyy sarjaan veroja, joilla ympäristön saastuttaminen yritetään tehdä kalliimmaksi, jotta kulutustottumukset siirtyisivät toisten aineiden käyttöön.

Kloori on yksi suurimpia ongelmia, joita ihminen tuottaa luontoon, ja suomalaiset ovat erityisen suuria kloorin tuottajia sen takia, että meillä paperin valkaisuissa käytetään klooripohjaisia yhdisteitä. Nämä kloorit ja niiden jätteet siirtyvät suomalaisiin vesistöihin ja sitä kautta suomalaiseen ekosysteemiin. Siitä, että paperi on niin valkoista Keski-Euroopassa, maksetaan hinta Suomen vesistöjen pilaantumisenä.

Mutta klooria käytetään myös muihin aineisiin, muiden aineiden rakenneosina. Nyt käsillä olevassa lakialoitteessa esillä on kloorien käyttö muoveissa. Tarkoituksena on, että tällaiset klooripohjaiset muovit, polyvinylikloridit, pantaisiin verolle, jolloin muiden yhdisteiden käyttö vastaavissa tuotteissa olisi kannattavampaa, ja tällä tavalla voitaisiin ohjata käyttötottumuksia vähemmän luontoa kuormittavien aineiden suuntaan.

Tietysti ongelma on se, että ei ole yksiselitteisesti hyvää ja yksiselitteisesti huonoa ainetta. Meillä on kokemuksia siitä, miten fosfori kiellettiin pesuaineissa tai miten fosforia vastaan on taisteltu pesuaineissa. Sen seurauksena Suomessa on erittäin hyvät menetelmät fosforin poistamiseksi jätevesistä. Tämän takia itse asiassa on parempi, että käytetään fosforipohjaisia pesuaineita niillä alueilla, joilla on jäteveden puhdistusmenetelmät, koska fosforille vaihtoehtoisten aineiden vaikutuksia vesistöihin ei tunneta ja ne saattavat olla vielä ongelmallisempia kuin fosforin vaikutukset. Me joudumme silloin tällöin tarkastamaan käsityksiämme siitä, mikä on viisasta ja mikä ei. Olisin henkilökohtaisesti sitä mieltä, että pitää käyttää erityisesti tiheään asutulla alueella, joilla on jätevesipuhdistusjärjestelmä, fosforipohjaisia aineita.

Samaten kun ajatellaan korvattavia aineita, kloorifluorihilivedyt, jotka syövät ilmakehän otsonikerrosta, suhteellisen helposti pystytään korvaamaan muilla aineilla. Mielestäni sellaiset haittavero, joilla kloorifluorihilivedyt asetetaan muita kalliimmiksi, ovat perusteltuja sen takia, että niiden kalleuden takia niitä ei käytettäisi suhteessa turvallisempiin aineisiin.

Tältä pohjalta uskoisin, että pvc:n, polyvinyylikloridin, verollepano suosisi muita, luonnolle vähemmän vaarallisia aineita, joissa ei ole yhtä paljon klooria kuin on tässä aineessa. Tästähän yli puolet on pelkkää klooria. Sen jatkotiivistyminen tai sen muuttuminen toiseksi aineeksi tuo mukanaan myös muita myrkkiongelmia kuin pelkän kloorin. Esimerkiksi poltettaessa syntyy dioksiineja, ja nehan on mitä pahimpia ympäristömyrkkijä.

Tällaisten aineiden kierrättämiseksi, niiden käyttämiseksi yhä uudelleen lakialoitteessa ehdotetaan, että kotimaisesta talteen otetusta muovista valmistetut tuotteet olisivat veroista vapaita uusiokäytön edistämiseksi. Meidän täytyy saada myös muovien kierrätysprosentti nousemaan nykyisestä. Tällä hetkellä meillä kierrätetään hyvin jätepaperia ja lasia mutta muoveja ei vielä riittävästi. Erilaisilla veroratkaisuilla meidän olisi tuettava myös muovien kierrättämistä niin, että uusiomuovit olisivat edullisempia käytössä kuin esimerkiksi polyvinyylikloridit ja niistä valmistetut uudet tuotteet, koska nämä aiheuttavat luonnolle hyvin suuria ongelmia. Lakialoitteeseen sisältyy kaksi merkittävää periaatetta: Pitäisi polyvinyylikloridin sijasta käyttää muita aineita ja pitäisi suosia kaikenlaisten muovien kierrättämistä nykyistä enemmän.

Toivoisin, että nämä ympäristöverot saisivat eduskunnassa lisääntyvää kannatusta ja joskus pääsisimme siihen, että myös hallitus toisi tällaisia lakiesityksiä. Verotuksen painopisteen siirtäminen ympäristöveroihin on perusteltua. Tosin en henkilökohtaisesti usko, että niin suurta veromuutosta voitaisiin saada aikaan kuin vihreät ovat ehdottaneet eli suurin piirtein sellaisia järjestyksiä, että osa tuloverotuksestakin korvattaisiin ympäristöveroilla. Ne ovat liian suuria rakenteellisia uudistuksia. Varsinkin jos verot kohdistuisivat esimerkiksi hiilidioksiidiin, se olisi huono vero, koska hiilidioksidia on hankalampi korvata muilla tuotteilla, toisin kuin esimerkiksi tässä tapauksessa polyvinyylikloridin korvaaminen muilla tuotteilla on helpompaa.

Tietyksi paras asia olisi, että nämä verot olisivat kansainvälisiä, mutta voisimme aloittaa

esimerkiksi tällaisista pienemmän mittaluokan veroista. Niillä olisi silloin selvä tarkoitus korvata haitallisia aineita vähemmän haitallisilla aineilla tekemällä haitalliset aineet kalliimmiksi kuin ne mahdollisesti liiketaloudellisiin perusteisiin ovat.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen on lakialoitteellaan aivan oikealla asialla. Tämä näyttää myös erinomaisen hyvin perustellulta. Tähän olisi voinut vielä lisäpaukun laittaa, yhden ainoan virkkeen perusteluihin ja myös äskeiseen ed. Seppäsen puheenvuoroon, nimittäin sen, että paitsi että kyseisiä supermyrkkijä, dioksiineja, syntyy pvc-muoveja poltettaessa tiettyssä lämpötilassa, niitä syntyy myös valittavasti sivutuotteina näitä syntetisoitaessa. Nämä ovat siis rakenteellisesti ja synteessin yhteydessä erinomaisen ongelmallisia yhdisteitä. Tämän takia se mekanismi, jota ed. Seppänen aloitteellaan ajoi takaa, että tämän laatuksella verolla pyrittäisiin kehitystä ohjaamaan siihen suuntaan, että näistä päästään eroon tällaisissa käyttötarkoituksissa, on erinomaisen paikallaan.

Ed. Hautala: Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen on tehnyt hyvän lakialoitteen. Mielestäni kloori on niin vaarallinen aine, että sen käyttö monissa tuotteissa voitaisiin jopa kieltää. Valittu menetelmä on pehmeä verotie. Hyvä niin, siitä voidaan aloittaa. Mutta kun esimerkiksi ympäristövaliokunta nyt käsittelee jätelakiesitystä, siellä olisi mahdollisuus säätää sellainen kohta, että valtioneuvostolle tulisi oikeus vaikkapa kieltää polyvinyylikloridin käyttö pakkausaineena. Tästä on ollut paljon kiistaa teollisuuden kanssa, pitäisikö tällaisia valtuuksia lakiin kirjoittaa, mutta mielestäni ne olisivat paikallaan ja sitäkin kautta voitaisiin kokeilla.

Kun ed. Seppänen puhui kloorivalkaistusta paperista, edustajatoverit ovat varmasti panneet merkille, että kesän aikana eduskunnan kopio-koneisiin on tullut kloorivalkaistamaton uusiopaperi. Mutta arvatkaapas, missä maassa se on tuotettu! Ei ainakaan Suomessa. Sitä tehdään Norjassa. On surullista, että Suomen metsäteollisuus ei kykene ollenkaan sellaisessa vauhdissa ottamaan ympäristöhaasteita vastaan kuin esimerkiksi keskieuropalaiset markkinat sellaisia odottaisivat.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ulkoasiainvaliokuntaan:

4) Asetus 12 päivältä heinäkuuta 1993 Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Haitia koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä (A 5)

5) Asetus 28 päivältä kesäkuuta 1993 kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuetuksista (A 6)

valtiovarainvaliokuntaan:

6) Valtioneuvoston päätös 23 päivältä kesäkuuta 1993 sokerin tullin ja tuontimaksun väliaikaisesta muuttamisesta (VNP 1)

7) Valtiovarainministeriön päätös 23 päivältä kesäkuuta 1993 maahan tuodun rakennussementin perushinnasta ja lisätullista (MP 1)

8) Valtiovarainministeriön päätös 23 päivältä kesäkuuta 1993 maahan tuodun ahvenen ja kuhan sekä niiden fileiden perushinnasta ja lisätullista (MP 2)

perustuslakivaliokuntaan:

9) Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 1992 (K 10)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

